

Handläggare
Camilla Berner
Telefon: 08-50846463

Till
Arbetsmarknadsnämnden
Den 25 mars 2025

Yttrande över remiss av betänkandet På språklig grund (SOU 2025:9)

Remiss från Kommunstyrelsen, KS 2025/298

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Sammanfattning

Betänkandet *På språklig grund* gör en översyn av ämnet svenska som andraspråk i de obligatoriska skolformerna. Syftet med utredningen var att titta på hur ämnet bättre ska möta behoven av språkundervisning hos både de elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska och de som kommit längre i sin språkutveckling. Utredningen föreslår därför en kursplan i ämnet svenska som andraspråk för nybörjare.

Utredningen föreslår att möjligheten att läsa sfi inom ramen för gymnasieskolans introduktionsprogram tas bort samt att betyg i ämnena svenska och svenska som andraspråk inte kan finnas med samtidigt i ett examens-, studie-, gymnasie- eller komvuxbevis. Utredningens andra del behandlar frågan hur och om modersmålsundervisning påverkar elevers möjlighet till integration och språkutveckling. Utredningen menar att några sådana negativa konsekvenser inte kan visas utan att elever som får modersmålsundervisning lyckas bättre i skolan.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inga invändningar mot utredningens förslag i de delar som rör vuxenutbildningen. Särskilt positivt ser förvaltningen på de åtgärder som handlar om lärares grund- och fortbildning i grundläggande språkinläring samt språk och kunskapsutvecklande arbetssätt. En sådan åtgärd skulle ge positiva konsekvenser även för undervisningen inom komvux.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Palmfeltsvägen 5
Box 10014
121 26 Stockholm-Globen
Växel 08-508 35 500
Fax
info.amf@stockholm.se
start.stockholm

Bakgrund

Utredningen hade i uppdrag att se över ämnet svenska som andraspråk. Syftet med översynen var att ämnet bättre ska möta

behoven både hos elever som saknar grundläggande kunskaper i svenska språket och hos elever som kommit längre i sin andraspråsutveckling, antingen genom införande av ytterligare en kursplan för ämnet svenska som andraspråk eller genom en ny del i den befintliga kursplanen för ämnet. Utredningen hade även uppdraget att analysera om, och i så fall hur, deltagande i modersmålsundervisning påverkar elevers integration, studieresultat och kunskapsutveckling i svenska språket i olika stadier och skolformer, och vid behov föreslå åtgärder för att säkerställa att modersmålsundervisningen inte inverkar negativt på elevers integration eller kunskapsutveckling i svenska språket.

Ärendet

Del 1

I denna del presenteras utredningens förslag och bedömningar som tar sikte på att förbättra förutsättningarna för elever som är nybörjare i svenska och läser svenska som andraspråk i skolan. De flesta förslagen från utredningen berör i huvudsak de obligatoriska skolformerna och/eller gymnasieskolan. Det handlar till exempel om att införa en kursplan för grundläggande svenska som andraspråk¹ och att målgrupperna för ämnet svenska som andraspråk ska ändras.

Utredningen föreslår också att möjligheten att läsa svenska för invandrare inom gymnasieskolans språkintröduktion ska tas bort. Motiveringen är att den föreslagna kursplanen i grundläggande svenska som andraspråk kommer att vara tillgänglig även för gymnasieskolans introduktionsprogram och därmed täcker behovet av grundläggande undervisning i svenska språket för den målgruppen.

Ett annat förslag innebär att elever i gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan ska ges vägledning i sitt val av svenskämne. Syftet med informationen ska vara att ge eleverna bättre förutsättningar att göra informerade och välgrundade val av om de vill läsa svenska eller svenska som andraspråk. Utredningen menar att det kan vara svårt för den enskilde eleven att själv veta vilket ämne som bäst gynnar språk- och kunskapsutvecklingen. Förslaget omfattar också elever på språkintröduktionsprogrammet.

Slutligen föreslår utredningen att betyg i ämnena svenska och svenska som andraspråk inte ska kunna ingå samtidigt i examens- eller studiebeviset eller i ett gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola. Detta gäller även vid studier på komvux. Om en

elev har betyg i båda ämnena ska det ämne i vilket eleven har läst högst nivå med godkänt betyg ingå. Bakgrunden till förslaget är införandet av ämnesbetyg där eleven genom att läsa högre nivåer i båda ämnena kan få godkänt betyg på fler poäng än eleven faktiskt läst.

Utöver de konkreta förslagen beskriver utredningen också behovet av ett antal kompletterande åtgärder som behöver genomföras på olika nivåer för att nå den önskade effekten.

- Stöd för implementering av nya kursplaner med fokus på att organisera verksamheten på bästa sätt för att skapa gynnsamma förutsättningar för målgruppen.
- Kompetensutveckling för de lärare som ska undervisa i grundläggande svenska som andraspråk.
- Kompetensutveckling av bedömning av behov av att läsa ämnet svenska som andraspråk.
- Se över förordning om utbildning till lärare och förskollärare (2021:1335) så att alla lärare oavsett ämne får grundläggande kunskaper om andraspråksutveckling och om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.
- Behörighetskraven för undervisning i sva motsvara kraven för undervisning i svenska.

Del 2

I denna del behandlas utredningens uppdrag att analysera om, och i så fall hur, deltagande i modersmålsundervisning påverkar elevers studieresultat, kunskapsutveckling i svenska språket och integration.

Utredningens analys visar att mer forskning behövs för att kunna svara på frågan om modersmålsundervisning påverkar elevers studieresultat. Enligt utredningen så ger varken forskningsgenomgången eller registerstudien några entydiga svar. Utredningen visar på att det finns internationell forskning som visar att tillgången till flerspråkig undervisning generellt kan vara positiv för elevernas språk- och kunskapsutveckling och att det kan vara gynnsamt om den initiala läs- och skrivinläringen sker på ett språk som eleven behärskar väl. Utredningens studier av register visar också att elever som deltar i modersmålsundervisning presterar bättre i skolan än de som inte deltar. Slutsatsen är att det inte har visat sig ha någon negativ inverkan på integration, studieresultat och kunskapsutveckling i svenska språket att delta i modersmålsundervisning.

Utredningen gör bedömningen att modersmålsundervisningens syfte bör renodlas och att rätten till studiehandledning på modersmålet bör utökas. För att säkra en likvärdig tillgång till modersmålsundervisning bör en nationell samordnare tillsättas samt

att kvaliteten av undervisningen bör granskas kontinuerligt. Utredningen menar också att forskningen kring modersmålsundervisningens roll, effekt och genomförande måste få förbättrade förutsättningar att genomföras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben för strategi och samordning i samråd med Vuxenutbildning Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen kommenterar de delar av utredningen som berör vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen invänder inte mot förslaget att ta bort möjligheten att läsa svenska för invandrare (sfi) inom ramen för gymnasieskolans språkintröduktion. Förvaltningen delar utredningens bedömning att förslaget om en grundläggande kurs i svenska som andraspråk kan fylla samma funktion som sfi. I förvaltningens arbete med övergångar mellan språkintröduktion och komvux olika delar har det tidigare funnits ett fåtal elever som använt möjligheten att läsa sfi under tiden på språkintröduktion i syfte att påskynda språkutvecklingen. Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer dock att en grundläggande kurs på gymnasiet är mer gynnsamt för målgruppen än att kliva in i vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att satsning på vägledning alltid är bra för elever som ska göra olika val. Vi ser att ett välgrundat val redan på gymnasiet också ger en bra grund för eventuella vidare ämnesstudier i svenska eller svenska som andraspråk i komvux.

Arbetsmarknadsförvaltningen har inte heller några invändningar mot att betyg i ämnena svenska och svenska som andraspråk inte ska kunna ingå samtidigt i examens- eller studiebeviset eller i ett gymnasiebevis avseende anpassad gymnasieskola. Det är uppskattat att utredningen uttryckligen skriver att detta även gäller för komvux genom ändring i förordningen för vuxenutbildning (2011:1108).

Utredningens beskrivning av kompletterande åtgärder för att nå de avsedda effekterna med förslagen är tydlig och bra. Arbetsmarknadsförvaltningen håller med om att dessa åtgärder är nödvändiga för att förslagen ska vara genomförbara. Särskilt vill förvaltningen framhålla de åtgärder som rör lärares fort- och grundutbildning i grundläggande språkinläring och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Detta är kunskaper som behövs hos lärare inom alla ämnen och i alla skolformer, även vuxenutbildningen.

Slutligen delar arbetsmarknadsförvaltningen utredningens slutsats om att forskning kring modersmålsundervisningens roll, effekt och genomförande måste få förbättrade förutsättningar att genomföras. Den forskning som finns visar att ett starkt modersmål ger bättre förutsättningar för att lyckas i andra studier. Även om modersmålsundervisning inte är lagstadgat inom komvux är det ofta en viktig förutsättning för de elever som kommer till komvux senare i livet.

Karina Uddén

Arbetsmarknadsdirektör
Arbetsmarknadsförvaltningen

Anna Saldeen Jonsson
Anna Saldeen Jonsson
Avdelningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Bilaga

1. Remiss av betänkandet På språklig grund (SOU 2025:9)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karina Uddén, Arbetsmarknadsdirektör	2025-03-13
Anna Saldeen Jonsson, Avdelningschef	2025-03-13